

مدرنیته و معمای زندگی امروز

(بخش دوم)

دپارتمان مهندسی پوسته شرکت سکو ایران

اشاره:

پس از گذشت بازه‌ای از زمان و کسب تجربیات متفاوت، بر آن شدیم تا روند حرکت صنعت در حوزه ساختمان را از دوره رنسانس تا به امروز مورد بررسی قرار دهیم و تاثیرات مختلف آن و نوع نگرش جامعه و همچنین کشف و اختراعات حاصل از نیازهای نوظهور را به صورت کلی تجزیه و تحلیل کنیم تا بلکه بتوانیم تمامی نقصان‌ها در طرح‌های جدید را برطرف کنیم. خواسته بسیاری از دوستان همکار این بوده است که در جهت رشد فنی و نیز آموزش مبانی نظری، این روند تحلیلی و فنی صورت پذیرد تا جامعه بتواند برای خود سرپناهی امن ایجاد کند. در بخش نخست این مقاله در خصوص «پیدایش یک نیاز» در شماری گذشته پنجره‌ایرانیان مباحثی مطرح شد. در این بخش به موضوع «مدرنیته اولیه و ساختار غالب» پرداخته شده است. تعاریف سبک‌های این مرحله بر اساس خواسته‌های لحظه‌ای و رویکردها، خواه از روی نیاز و خواه از روی تقابل، هم‌گام با خودبینی رقم خورده است. سبک‌های این بخش از مدرنیته شامل «شیکاگو»، «مکتب هنر نو» و «جنبش فوتوریسم» است.

مدرنیته اولیه و ساختار غالب

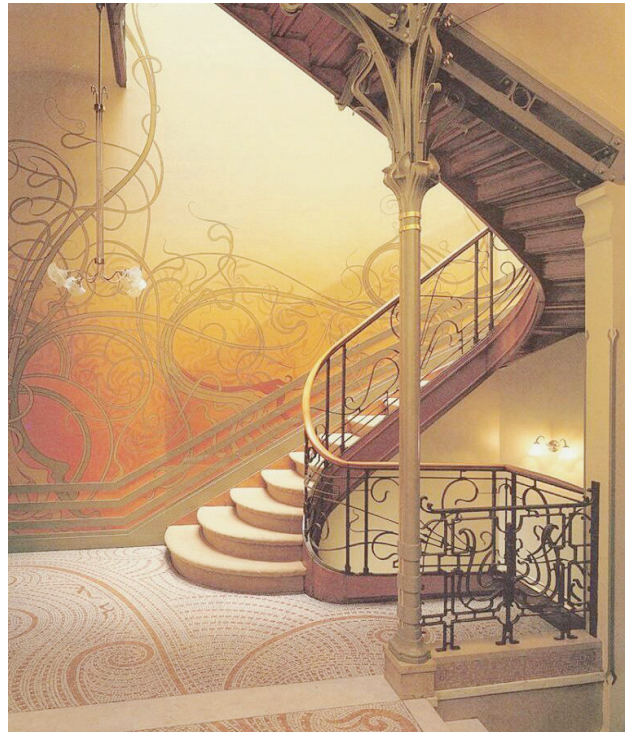
در هر قسمت از تعاریف و توضیح علل شکل‌گیری سبک تعریف‌شده، هم‌زمان به بررسی جزئیات اجرایی در آن موضوع نیز خواهیم پرداخت و به نکات ضعف و قوت آن خواهیم رسید و روند رو به رشد و تکاملی را خواهیم یافت.

معماری مدرن به‌صورت مدون در اواخر قرن ۱۹ میلادی آغاز گردید که این آغاز همراه با دیدگاهی نو و بر اساس رویکرد مدرنیستی بود. خواستگاه آغازین این حرکت از آمریکا و شیکاگو بود و هم‌گام با آن در اروپا در پاریس و برلین نیز رخ‌نمایی کرد. بازه زمانی دوره معماری مدرن اولیه را می‌توان حداقل بین سال‌های ۱۸۸۰ تا سال ۱۹۱۴ دانست، یعنی تا اوایل جنگ جهانی اول.

شیکاگو

همان‌طور که در مبحث شماره قبل بیان گردید سبک شیکاگو شروع نوگرایی ساختار معماری به‌علت بازه‌های تعریف شده بود؛ مانند شکوفایی در عصر آهن، فولاد و چدن رخ می‌نمود و این امر باعث رشد ساخت‌وساز در ارتفاع شد. از معماران معروف و پیشرو این سبک مهندس ویلیام لی برون جینی بوده که به‌طور مثال در ساختمان بیمه که بین سال‌های ۱۸۳۳ الی ۱۸۳۵ ساخته شد این دیدگاه قابل لمس است یا در ساختمان دیگری که توسط شرکت برنهم و روت با نام بلوک مونا دنوک ساخته شد: ساختمانی با ارتفاع ۱۴ طبقه که تمامی این ساختارها فاقد تزئینات گذشته بوده و این شرکت رویکردی جدید در کارنامه خود معرفی کرد.

از دیگر شرکت‌هایی که بر این سبک تاثیرگذار بوده و تاثیرگذاری خود را به‌صورت یک نظریه اعلام کرد، شرکت ادلرو سولویان بود که تعریف جدیدی از معماری را در این عصر رقم زد.

مشخصه‌های این سبک را به این صورت می‌توان تعریف کرد:

الف: ابداع فرم‌های جدید

ب: هنر مناسب زمان خود

ج: انتقاد و جدایی از مکتب‌های تقلیدی

د: جدایی از گذشته

ه: استفاده از فرم‌های طبیعی گل و گیاه

و: استفاده از فلز در نما و اسکلت

معروف‌ترین معماران این سبک هکتور گیو مارد است که معماری فرانسوی بود گیو مارد با الهام از اورتا درهای متروها را در پاریس به فرم نوظهور از چدن و فولاد طراحی و ایجاد کرد.

از کلمات کلیدی این سبک می‌توان به این جمله که توسط دو معمار مطرح با نام الیش و هافمن که اثریشی بودند اشاره کرد: هر چیزی که عملکردی نیست زیبا هم نیست.

موضوع مهم این بود که این مکتب در اوج تاریخ‌گرایی معماری نئوکلاسیک و رمانتیک شکل گرفت. جهت مقایسه هم‌زمان این سبک در ایران، می‌توان از آقای مهندس وارطان هوانسیان نام برد که ساختمان‌های بانک سپه و باشگاه افسران ارتش تهران و سینما رودکی از آثار این معمار ارزنده است.

لازم به ذکر است تقابل در هر بازه زمانی وجود داشت و این تقابل باعث تاثیرگذاری بر روند ساخت بوده و نتیجه نهایی آن در هر بازه، رشد مباحث فرهنگی و هنری و مهندسی فنی را به همراه دارد.

در گام بعد به بررسی جنبشی با نام فوتوریسم خواهیم نشست.

مهندس سولیوان معمار معروف این سبک نظریه‌ای مبنی بر ساختار کلی بیان کرد و این مبحث به صورت شعاری با گفتار (فرم تابع عملکرد) بیان شد.

زیرساخت این شعار بر مبنی هیچ‌گونه تزئینات توسط سولیوان بیان گردید که دارای اصول اولیه جهت تعریف معماری مدرن بود:

الف: استفاده از سبک اسکلت فولادی

ب: نمایش ساختار در بنا

ج: عدم تقلید از سبک‌های گذشته

د: استفاده اندک از تزئینات

ه: استفاده از پنجره‌های عریض

عمر مکتب شیکاگو کمتر از دو دهه بود و افول این مکتب از نمایشگاه بین‌المللی کلمبیا بوده که ضربه سختی به این سبک و مکتب وارد ساخت.

مکتب هنر نو، مدرن اولیه

شروع مکتب هنر نو در اروپا بود و در آغازین سبک در هنرهای داخلی و طراحی و معماری داخلی نمایان شد و در مرحله بعد با الهام از گذشته و با ساختارهای جدید از مصالح نوین مانند فولاد و بتن و استفاده از فرم‌های طبیعی گل و گیاه نمایانگر شد. این سبک در انگلستان در قرن ۱۹ در حیطه هنرها و صنایع‌دستی آغاز شد که در انگلستان به نام سبک مدرن تعریف شد و در همان زمان در آلمان با نام سبک جوان و همچنین در فرانسه با نام سبک هنر نو و در اتریش با نام سبک جدایی تعریف شد.

از معروف‌ترین ساختارهای این سبک خانه تاسل در بروکسل است که توسط اولین معمار این سبک ویکتور اورتا ساخته شد، در این بنا معمار نه تنها ستون‌های ساختمان را در داخل به نمایش می‌گذارد بلکه فرم آن را برگرفته از ساقه گیاه طراحی می‌کند.